

THOSE WERE THE DAYS V

Vi er kommet fram til femte del av Tore B. Viks serie med DX-historiske tilbakeblikk. Hovedfokus blir denne gangen satt på radiomottakeren, DX-erens viktigste redskap, og dens utvikling. Undertegnede var selv eier og bruker av både Tandberg Huldra 4 og en Trio 9R-59DS i en fjern fortid.

Det er i begynnelsen av 60-årene og for DX-eren er det fremdeles en stuemottaker som må gjøre tjenesten, bortsett fra at utøveren har sin egen mottaker og slipper å bruke "husets". Her klistres limbånd for å markere aktuelle frekvenser, noe som på denne tiden er den beste form for referanse. Båndopptakeren er fremdeles utopi for de fleste. Tandberg, Radionette og Philips er toneangivende på dette området. Tandberg med sin geniale (enkle) løsning blir den klare vinneren. Jeg fikk min modell 2T i 1959, og denne var oppegående til langt over midten av 70-tallet.

På mottakersiden var det helst en Radionette eller Tandberg som gjaldt. Disse var konstruerte for norske forhold med god følsomhet og stor skala. Den beste av dem alle var Tandberg Huldra 4, som hadde båndspredning på alle de internasjonale kringkastingsbåndene og dekket 90mb som en del av "fiskeribølgen".

Ser vi over mot spesialmottakerne var det fremdeles USA som dominerte. Gamlingene husker Hallicrafters, Hammarlund, National Radio, Collins og Drake. Mottakere fra disse var for de fleste en drøm som aldri ble noe mer.

Ellers var det på surplusmarkedet (overskudd fra militære lagre) mye bra utstyr fra krigens dager som nå ble lagt ut for salg. KWeA var en tysk mottaker som hadde godt rykte, men det var nok RCA AR-88 som ble toppmottakeren på 60-tallet.

Huldra'n avga varme som en liten panelovn og lyste som et juletre. Og så hadde den så flott lyd! Trio'n var den som viste meg veien til eventyret i tropebåndene, og det vil jeg være den evig takknemlig for.

Øyvind

Collins 51J4 er et godt eksempel på 60- og 70-tallets DX-mottakere.

Jeg kjenner den meget godt da jeg hadde en slik i bruk fra 1964 til 1979. Litt modifisert holdt den godt følge med de nye som ble lansert i denne perioden. Den ble produsert i flere tusen eksemplarer fra 1942 og ut gjennom krigsårene.

Det var rørmottakere, AR-88 hadde 14 rør som hver for seg utviklet varme. Varmeutviklingen gikk ut i apparatet og resultatet var at alt endret seg noe. Alle mottakere med rør forandrer seg hele tiden mens de er i gang. Det mest irriterende er frekvensdriften.

Et fellestrekk ved samtlige mottakere beregnet for "feltbruk" var vekten. AR-88 veide 50 kg.

Det var ting på gang. En stormakt innen elektronikk var på vei. Fra Japan og Triofabrikken kom 9R-59, en mottaker med mange av de egenskapene som gledet den tids DX-ere. Den dekket alle båndene, hadde bedre selektivitet, båndspredning pluss andre mer eller mindre nyttige finesser.

DXLC "smugimporterte" noen eksemplarer av dem fra Sverige. Her hos oss var det "NRK-avgift" på alle typer radiomottakere, og prisene var da som nå lavere i broderlandet i øst. Denne og etterfølgerne 9R-59DE og DS ble mektig populære.

Jeg ser i medlemslisten for Arctic Radio Club fra 1969 at et flertall da hadde AR-88D som hovedmottaker.

I USA var det Drake som var ledende på amatørradio og dermed også produsent av mottakere som passet for dx-ing. Det var Drake SW-4A, R-4A og B. Og da SPR-4 kom på markedet i 1970 var det mange kjøpere. Dette var en tid hvor kjøpekraften var på vei oppover, og det var ikke få som benyttet SPR-4 utover i 70-årene. Den gikk gjerne under betegnelsen "folkemottaker" og holdt faktisk stillingen til Drake kom med modellene R-7 og R-7A. Dette var mottakere som hadde det meste. Digital frekvensavlesning, passband og synkron-detektor for AM var de største nyhetene, men da er vi kommet såpass langt frem som til 1979.

Gjennom 50, 60 og langt inn i 70-årene var DX-ing på topp i Europa. Vi fråtset i svarvillige radiostasjoner (jeg registrerte 25 nye LA-QSL i 1968) og vi fikk mange nye radioland. I Vest-Europa og USA var det en DX-er omtrent på hvert hjørne.

Det fantes mange klubber, særlig i Sverige. Der ble DX-ingen nå organisert under DX-Alliansen. Det som nå manglet var en europeisk paraplyorganisasjon som kunne legge til rette for et felles regelverk, holde kontakt med radiostasjonene, kontakt med DX-ere i andre deler av verden og ikke minst spre informasjon om DX-ing.

Tanken modnet i første halvdel av 60-årene og i april 1965 sendte Ellmann Ellingsen på vegne av DXLC ut en invitasjon til alle kjente DX-klubber i Europa: Vi ønsker å danne en europeisk DX-organisasjon. Vil dere være med? Ellmann var full av energi og hadde store vyer. Han var den av oss som hadde de beste kontaktene utover til andre land. Vi andre i ledelsen var nok noe mer særnorske: Hva skal nå dette tjene til? Jeg erindrer at han under tvil fikk fortsette jobben i DXLCs navn.

I ettertid må jeg innrømme at Ellmann hadde rett. Forslaget hans fant grobunn i Europa. I 1967 ble European DX-Council (EDXC) dannet med deltakelse fra Danmark, Vest-Tyskland, Holland, Finland, Sverige og Norge. Hvert år siden starten har det vært avholdt en EDXC-konferanse. I 1973 var Oslo arena for konferansen. Møtelokalet var på Marienlyst og ble lånt av NRK. Dette var i en periode hvor

I 1973 arrangerte DXLC sammen med NRK årets EDXC-konferanse. Her er deltakerene behørig fotografert utenfor inngangen til NRK.

DXLC etablerte seg med et navn i europeisk sammenheng.

Det var tradisjon at Sverige og Finland hvert år utkjempet en DX-landskamp hvor også norske og danske dx-ere fikk delta. Konkurransen ble mot slutten av 60-årene til et skandinavisk mesterskap der DXLC for første gang skulle arrangere noe slikt.

Vi arbeidet fra jul og utover med å kontakte stasjonene. Den gang var luftpost den raskeste måten vi hadde å benytte, så alt tok sin tid. Responsen fra stasjonene var god. Premier var alt fra sigarer donert av cubansk radio til lokalt håndverk fra Syd-Afrika. Til langt utpå våren var hovedpremien et problem. Helt til Ellmann dukket opp med en båndopptaker fra Tandberg. På denne tiden var dette en fantastisk premie, - som havnet i Finland.

Vi hadde vel en noe annen oppfatning av DX-konkurranser enn våre naboer i øst. I motsetning til tidligere baserte vi oss på regulære programmer og ikke spesialprogrammer. Dernest brøt vi ned en barriere ved at vi for første gang tok med en stasjon som sendte i 60mb. Riktignok sendte den også i 25mb; det var Radio Singapore på 5052 og 11940 kHz. Både uteblivelse av spesialprogrammer og frekvensen i tropebåndet skapte i ettertid en del bruduljer.

Vi inviterte DX-ere i alle europeiske land til å delta, med god respons. DX-eren fra Israel som meldte seg på fikk dispensasjon. Til sammen ble det registrert påmelding fra nær 450 deltagere, hvorav opp mot 400 sendte inn sine logger. Sett i ettertid tror jeg vi laget en god konkurranse som var med på å sette DXLC på kartet. Når så EDXC var på skinner kom vi på linje med de øvrige storklubbene i Norden. (TBV)

